EVALUATION OF TEACHING CHILDREN'S LITERATURE AT UNIVERSITIES ACCORDING TO VIEWS OF FACULTY MEMBERS

**Üniversitelerde Çocuk Edebiyatı Öğretiminin Öğretim
Elemanlarına Göre Değerlendirilmesi¹**

Yağmur Özge UĞURELLİ²

Fatma AÇIK³

Abstract

This research is that aims at exploring field-related skills and views of the faculty members', who teach Children's Literature Courses at Turkish Teaching BA Programs. The research is developed through screening model, which is a quantitative research method. Relevant faculty members who teach this course were applied a questionnaire to determine their field-related skills and views on the course. The questionnaire was circulated among 32 faculty members who volunteered to participate in the study from 26 of the 57 state universities where a Turkish Teaching Program is offered. Data obtained were analyzed with frequency and percentage which are descriptive statistical techniques. SPSS and MS Excel programs were used to conduct the analyses. In accordance with the data obtained from the research, it is observed that quite a majority of the faculty members took this class as an undergraduate class and they mostly published in the form of papers. Regarding the fact that none of the universities in our country has a department of children's literature, it is possible to indicate that faculty members can only specialize in this field through individual efforts. Whereas, faculty members expressed their views that the course hours and the content of the classes are insufficient in order to help prospective teachers obtain required knowledge and proficiency they can use in their professional lives. They are of the opinion that the content of the course is insufficient and there are problems in the denotation and the definition of the fundamental concepts of children's literature, as well.

Keywords: Children's literature, children's literature teaching, children's literature course, faculty member, teacher training.

¹ Bu çalışma, Üniversitelerde Çocuk Edebiyatı Öğretiminin Öğretim Elemanı, Ders Kitabı ve Öğrenci Başarı Düzeyine Göre Değerlendirilmesi (Doktora Tezi) adlı tezden üretilmiştir.

² Dr. Öğretim Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, yagmurozge.ugurelli@yobu.edu.tr

³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, fatmaacik1@gazi.edu.tr

Öz

Bu araştırma, Türkçe öğretmenliği lisans programlarında çocuk edebiyatı dersini yürüten öğretim elemanlarının alanla ilgili donanımlarını ve derse yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik bir çalışmadır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile oluşturulmuştur. Çocuk edebiyatı dersini okutan öğretim elemanlarının alanla ilgili donanımlarını ve derse yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla ilgili öğretim elemanlarına anket uygulaması yapılmıştır. Öğretim elemanlarına yönelik anket formu, Türkçe öğretmenliği programının bulunduğu 57 devlet üniversitesinden 26'sında araştırmaya katılmaya gönüllü olan 32 öğretim elemanına uygulanmıştır. Anket formu ile elde edilen veriler, betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzde kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerin yapılmasında SPSS ve MS Excel programları kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre çocuk edebiyatı dersini veren öğretim elemanlarının büyük bir kısmının, bu dersi lisans düzeyinde (bir dönemde ve haftalık 2 saatlik ders) bir ders olarak aldığı, alanla ilgili daha çok bildiri düzeyinde yayın yaptıkları görülmektedir. Ülkemizde yükseköğretim düzeyinde üniversitelerin hiçbirinde çocuk edebiyatı kürsüsü olmadığı göz önünde bulundurulursa öğretim elemanlarının ancak bireysel çabalarla bu alanda uzmanlaştıklarını söylemek mümkündür. Dersi okutan öğretim elemanları çocuk edebiyatı dersinin saati, uygulamaları ve içeriği açısından öğretim adaylarının meslek hayatlarında kullanabilecekleri gerekli bilgi ve yeterliğe ulaşmalarını sağlayacak durumda olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğretim elemanları ders içeriğinin yeterli olmadığı ve çocuk edebiyatı kavramlarının adlandırma ve tanımlanmasında da sorun olduğu görüşündedirler.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatı öğretimi, çocuk edebiyatı dersi, öğretim elemanı, öğretmen yetiştirme.

GİRİŞ

Eğitim süreciyle birlikte, toplumun ortak değerlerine sahip insan tipi yetiştirmek amaçlanır. Bir diğer ifadeyle eğitim süreci, sistemli bir şekilde hedefe uygun bireyler yetiştirerek millet olma bilincini vermeyi amaçlar. Toplum, millet olma bilincini edindiği ölçüde sürekliliğini devam ettirir. Bu anlamda öğretmenlik mesleğinin, eğitimin amaçlarını hayata geçirme, gerçekleştirme yolunda önemli görevleri söz konusudur. Söz konusu amaçlara ulaşmak için mesleki sorumluluklarının bilincinde öğretmenler yetiştirmek gerekmektedir. Mesleki sorumluluğunun bilincinde öğretmen yetiştirmek ise büyük oranda yükseköğretim sürecinde verilen eğitim ile mümkün olmaktadır. Yükseköğretim sürecinde verilen çocuk edebiyatı öğretiminin başarısını öğretim elemanı, ders saati, ders içeriği gibi değişkenler etkilemektedir. Bu değişkenlerin en önemlilerinden biri de dersi okutan öğretim elemanlarıdır.

Çocuk edebiyatı, bireylerin hem dil hem de kişisel gelişimi açısından çok önemli bir işleve sahiptir. Çocuk edebiyatını eğitimde işlevsel hale getirmekse, çocuk edebiyatının önemini kavramış öğretmen adaylarıyla mümkündür. Öğretmenlerin çocuk edebiyatı ile ilgili gerekli bilince ve duyarlılığa sahip olması ancak lisans eğitimi sürecinde aldığı derslerle mümkün olabilir. Türkiye'de öğretmen yetiştiren kurumlarda yaklaşık kırk yıldır çocuk edebiyatı dersi olmasına rağmen bugün Eğitim Fakültelerinde 2 kredilik bir ders olarak varlığını sürdürmektedir. Öğretmen adaylarının, 2 kredilik bir dersle, bu alanda gerekli bilgi ve becerilere sahip olması mümkün değildir.

Öğretmen yetiştiren lisans programlarındaki çocuk edebiyatı dersinin konumu, Sever (2006: 42) tarafından iki temel sebebe bağlanmıştır:

1. Ülkemizde, çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuğun gelişim sürecindeki öneminin yeterince kavranılamaması, edebiyat yapıtlarının çocuğun eğitim sürecini tümleyen araçlar olarak görülmemesi.
2. Uygulayıcıların çocuk edebiyatı öğretimini amaca uygun etkinliklerle yapılandırmada yaşadıkları/yaşattıkları sorunlar.

Bu iki sorunun çözümü, edebiyatın çocuk gelişimi üzerindeki olumlu etkisini fark etmiş öğretmenler yetiştirmekle mümkündür. Öncelikle lisans programlarında çocuk edebiyatı dersini veren öğretmen elemanlarının bu konuda gerekli donanıma sahip olması ve derse gereken önemi vermesi gerekmektedir. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının çocuk gelişimi üzerindeki olumlu etkilerini fark edebilmesi, bu dersi işleniş ve öğretim elemanıya doğrudan alakalıdır. Lisans eğitiminde bu farkındalığı kazanan öğretmen adayı meslek hayatında aynı duyarlılıkla davranarak çocuk edebiyatı alanına yönelik bilgilerini uygun şekilde kullanacaktır.

“Türkiye’de bugüne kadar hiçbir üniversitede Çocuk Edebiyatı kürsüsü, yani bugünkü deyimiyle Çocuk Edebiyatı Ana Bilim Dalı kurulmamıştır” (Çıkla, 2005, s. 89). Bundan dolayı çocuk edebiyatı alanında lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim almış öğretmen elemanı mevcut değildir. Bir alanda uzman olmak için öncelikle ilgili alanda akademik eğitim almak gerekmektedir. Ancak çocuk edebiyatı alanı ne yazık ki akademik anlamda eğitim verecek oluşumlara sahip değildir. Türkiye’de çocuk edebiyatı alanında ders veren öğretmen elemanlarının bir kısmı kişisel ilgilerinden dolayı bu alana yönelmekte; bir kısmı ise çocuk edebiyatıyla ilgili hiçbir ilgisi ve çalışması olmamasına rağmen bu dersi vermektedir.

Çocuk edebiyatı alanında çalışma yapanların tamamına yakını Türk Dili ve Edebiyatı ana bilim dalında ya da Türkçe Eğitimi ana bilim dalında görev yapmaktadırlar. Türk Dili ve Edebiyatı ana bilim dalında ihtisaslaşma alanları mevcutken Türkçe Eğitimi ana bilim dalında ihtisaslaşma alanları resmîyette yoktur. Çocuk edebiyatı, bu iki alanda da ihtisaslaşmamış durumdadır. Çocuk edebiyatının bir alan olarak ortaya çıkışı, yeni Türk edebiyatının tarihsel sürecinde gerçekleştiği için çoğu zaman Çocuk Edebiyatı derslerini, yeni Türk edebiyatı alanında çalışanlar vermektedir. Dersi veren öğretmen elemanlarının alana yönelik akademik donanımları, derse karşı tutumlarını ve ders içi uygulamalarını etkilemektedir.

Ülkemizde çok sayıda Türk Dili ve Edebiyatı bölümü/ ana bilim dalı olmasına ve her yıl binlerce mezun verilmesine rağmen bu bölümlerde çocuk edebiyatı öğretimi yapılmamakta ve bu dersi verecek niteliklere sahip öğretmen elemanı bulunmamaktadır. Bu alanda kendini yetiştirmiş az sayıda öğretmen elemanı da kişisel ilgileri ve çabalarıyla kendini yetiştirmiş kişilerdir (Gültekin, Çiftçi, & Yetim, 2011; Şirin, 2007).

Çocuk edebiyatı öğretiminin ele alındığı bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenliği programında ilgili dersi veren öğretmen elemanlarının çocuk edebiyatıyla ilgili akademik donanımlarına yönelik durum tespiti yapmaktır. Türkçe öğretmenliği programlarında, çocuk edebiyatı dersini veren öğretmen elemanlarının, çocuk edebiyatıyla ilgili akademik donanımlarının ve dersle ilgili görüşlerinin araştırıldığı bu araştırmanın ana amacına bağlı olarak “Türkçe öğretmenliği programlarında çocuk edebiyatı dersini veren öğretmen elemanlarının alanla ilgili akademik donanımları ve derse yönelik görüşleri nasıldır?” araştırma sorusuna cevap aranacaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada Türkçe öğretmenliği programlarında çocuk edebiyatı dersi veren öğretmen elemanlarının çocuk edebiyatı alanıyla ilgili akademik geçmişlerini ve söz konusu derse yönelik (ders içeriği, ders saati, ders kitapları, diğer ders materyalleri ve dersin

kazanımlarına yönelik) görüşlerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu amaçla öğretim elemanlarının alanla ilgili donanımlarını ve çocuk edebiyatı dersine ilişkin görüşlerini belirlemek için anket uygulaması yapılmıştır. Tarama modelinin benimsendiği bu araştırmada, anket uygulamasıyla veri elde edilmiştir. “Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) denir” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013: 14). Araştırmada yapılan anket uygulaması, tarama yöntemine dahil ve betimsel düzeydedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. “Amaçlı -kasti- örnekleme yönteminde, örnekleme dahil edilecek birimleri, araştırmacı önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerinden hareketle araştırmanın amacına uygun olarak kendi yargısıyla belirler” (Ural & Kılıç, 2006, s. 45). Bu araştırmanın örnekleme belirlenirken Türkçe öğretmenliği programlarında görev yapma ve çocuk edebiyatı dersini okutma ölçütleri gözetilmiştir. Araştırmanın evreni, Türkçe öğretmenliği programının bulunduğu 57 devlet üniversitesinde çocuk edebiyatı dersini veren öğretim elemanlarının tamamından oluşmaktadır. Ancak araştırma kapsamında 26 devlet üniversitesinden, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 32 öğretim elemanına ulaşılmıştır. Diğer öğretim elemanları araştırmaya katılmak konusunda gönüllü olmamışlardır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada nicel veriler, öğretim elemanları için geliştirilen anket formu kullanılarak toplanmıştır. Öğretim elemanlarına uygulanan anket sonucunda elde edilen veriler, betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzde kullanılarak analiz edilmiştir. Veri toplamak için kullanılan anket formu, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, anket formu kullanılmıştır. Öğretim Elemanı Anket Formu, Türkçe öğretmenliği programlarında çocuk edebiyatı dersi veren öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı alanıyla ilgili akademik geçmişlerini ve çocuk edebiyatı dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anket formunda 2 ana başlık altında toplam 39 ayrı madde bulunmaktadır. Anketin birinci bölümündeki maddeler, öğretim elemanlarının kişisel bilgilerini ve çocuk edebiyatına yönelik akademik durumlarını ortaya koymaya yönelik açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümündeki maddeler ise öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersine yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik derecelendirme sorularından oluşmaktadır. Anket formu Ek 1’de sunulmuştur. Anket formunun hazırlanma sürecinde izlenen yol şu şekildedir:

- İlgili kaynaklar taranmış ve Sever (2006) tarafından hazırlanan “Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?” makalesinde yer alan ölçütler merkeze alınarak Öğretim Elemanı Anket Formu için 7 amaca yönelik 25 ayrı soru hazırlanarak bir taslak oluşturulmuştur.
- Taslaktan yola çıkılarak her bir soru, anket maddesi formunda düzenlenmiştir.
- Anket formuna son halini verebilmek için 5 uzmandan, uzman görüş formu aracılığıyla görüş alınmıştır. Anket maddeleri, uzman görüşlerine göre düzenlenmiş ve anket son hâline ulaşmıştır.
- Anket formunda 2 ana başlık altında toplam 39 ayrı madde bulunmaktadır.
- Anketin birinci bölümündeki maddeler, açık uçlu sorulardan oluşmaktadır.

- İkinci bölümündeki maddeler ise derecelendirme sorularından oluşmaktadır. Bu maddeler likert tipi ölçek ile değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan “Öğretim Elemanı Anket Formu” aracılığıyla elde edilen nicel veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Anket formu ile toplanan veriler, betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzde kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerin yapılmasında SPSS ve MS Excel programları kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, Öğretim Elemanı Anket Formu aracılığıyla elde edilen verilerin analizlerine ve bu analizlere yönelik yorumlara yer verilmiştir.

Örneklem Grubunun Genel Yapısına ve Çocuk Edebiyatına Yönelik Akademik Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 1. *Çocuk Edebiyatı Dersini Okutan Öğretim Elemanlarının Cinsiyet, Eğitim Durumu ve Unvana Göre Dağılımı.*

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	14	43,8
	Erkek	18	56,2
	Toplam	32	100,0
Öğrenim Durumu	Yüksek Lisans	4	12,5
	Doktora	28	87,5
	Toplam	32	100,0
Unvan	Profesör Doktor	1	3,1
	Doçent Doktor	6	18,8
	Yardımcı Doçent Doktor	19	59,4
	Öğretim Görevlisi	2	6,3
	Okutman	3	9,4
	Araştırma Görevlisi	1	3,1
	Doktor		
	Toplam	32	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere örneklem grubu, 14’ü (%43,8) kadın, 18’i (%56,2) erkek olmak üzere 32 öğretim elemanından oluşmaktadır. Bu dağılım evrenin geneline ait özellikleri yansıtmaktadır.

Örnekleme oluşturan öğretim elemanlarının 4’ü (%12,5) yüksek lisans, 28’i ise (%87,5) doktora mezunudur. Öğretim elemanlarının unvanlara göre dağılımı incelendiğinde, 1’i (%3,1) profesör, 6’sı (%18,8) doçent, 19’u (%59,4) yardımcı doçent doktor, 2’si (%6,3) öğretim görevlisi, 3’ü (%9,4) okutman, 1’i (%3,1) araştırma görevlisi doktordur. Bu dağılıma göre, çocuk edebiyatı dersini veren öğretim elemanlarının çoğunluğu (%59,4) yardımcı doçent doktor unvanına sahiptir.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarına, “Lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde hangi bölümlerde eğitim aldıkları” sorusu yöneltilmiştir. Öğretim elemanlarının bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. *Çocuk Edebiyatı Dersini Okutan Öğretim Elemanlarının Mezun Oldukları Lisans Yüksek Lisans ve Doktora Programlarına Göre Dağılımı.*

	Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
	f	%	f	%	f	%
Türkçe Öğretmenliği	10	31,3	13	40,6	13	46,4
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	5	15,6	4	12,5	4	14,2
Türk Dili ve Edebiyatı	13	40,6	12	37,5	10	35,8
Sınıf Öğretmenliği	3	9,4	2	6,3	1	3,6
Çocuk Gelişimi	1	3,1	1	3,1	0	0
Toplam	32	100,0	32	100,0	28	100,0

Tablo 2’den anlaşılabacağı üzere çocuk edebiyatı dersini okutan öğretim elemanlarının; 13’ü (%40,6) Türk Dili ve Edebiyatı programından, 10’u (%31,3) Türkçe öğretmenliği programından, 5’i (%15,6) Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği programından, 3’ü (%9,4) sınıf öğretmenliği programından ve 1’i (%3,1) çocuk gelişimi programından lisans düzeyinde mezundur.

Yüksek lisans düzeyinde; öğretim elemanlarının 13’ü (%40,6) Türkçe öğretmenliği programından, 12’si (%37,5) Türk Dili ve Edebiyatı programından, 4’ü (%12,5) Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliğinden, 2’si (%6,3) sınıf öğretmenliğinden, 1’i (%3,1) çocuk gelişimi programından mezundur.

Doktora düzeyinde ise öğretim elemanlarının 13’ü (%46,4) Türkçe öğretmenliği programından, 10’u (%35,8) Türk Dili ve Edebiyatı programından, 4’ü (%14,2) Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliğinden, 1’i (%3,6) sınıf öğretmenliği programından mezundur. Bu verilere göre çocuk edebiyatı dersini okutan öğretim elemanlarının mezun oldukları lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının ağırlıklı olarak Türkçe öğretmenliği programı ve Türk Dili ve Edebiyatı programı olduğu görülmektedir.

“Çocuk edebiyatı dersini, hangi eğitim seviyesinde ders olarak aldınız?” sorusuna öğretim elemanlarının verdiği cevaplara göre elde edilen verilerin analizi sonucunda, eğitim düzeyine göre çocuk edebiyatı dersini alma oranlarının dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Çocuk Edebiyatı Dersini Okutan Öğretim Elemanlarının Çocuk Edebiyatı Dersini Aldıkları Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı

Çocuk edebiyatı dersi aldınız mı?	Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
	f	%	f	%	f	%
Hayır	10	31,2	22	68,8	19	59,4
Evet	22	68,8	10	31,2	13	40,6
Toplam	32	100,0	32	100,0	32	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, lisans düzeyinde öğretim elemanlarının 22’si (%68,8) çocuk edebiyatı dersini almış, 10’u (%31,2) çocuk edebiyatı dersini almamıştır. Yüksek lisans düzeyinde 10’u (%31,2) çocuk edebiyatı dersini almış, 22’si (%68,8) çocuk edebiyatı dersini almamıştır. Doktora düzeyinde ise, 13’ü (%40,6) çocuk edebiyatı dersini almış, 19’u (%59,4) dersi almamıştır. Bu verilere göre çocuk edebiyatı dersini okutan öğretim elemanlarının, bu dersi daha çok lisans döneminde bir ders (bir dönemde ve haftalık 2 saatlik ders) olarak aldıkları tespit edilmiştir. Dersi okutan öğretim elemanlarının yaklaşık üçte biri çocuk edebiyatı dersini yüksek lisans ve doktora düzeyinde bir ders olarak almışlardır. Bu sonuç dikkate alındığında, dersi okutan öğretim elemanları sistemli bir şekilde her eğitim seviyesinde bu dersi alarak değil bireysel ilgi ve çabalarla bu alanda kendilerini yetiştirdiklerini söylemek mümkündür.

Öğretim elemanlarına “Çocuk edebiyatı alanında ne tür akademik çalışmalarınız/yayınlarınız mevcuttur?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara göre dersi veren öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı alanında yaptıkları yayın türlerinin dağılımı Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Çocuk Edebiyatı Dersini Okutan Öğretim Elemanlarının Çocuk Edebiyatı Konusundaki Yayınlarının Dağılımı.

Çocuk edebiyatı alanında ne tür çalışmalarınız mevcut?	Hayır		Evet		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kitap	23	71,9	9	28,1	32	100,0
Tez	21	65,6	11	34,4	32	100,0
Makale	11	34,4	21	65,6	32	100,0
Bildiri	11	34,4	21	65,6	32	100,0
Diğer	24	75	8	25	32	100,0

Tablo 4 incelendiğinde öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı alanında daha çok makale ve bildiri türünde yayın yaptıkları ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanlarına çocuk edebiyatı dersi, eğitim fakültelerinin hangi lisans programları için mutlaka okutulması gereken bir derstir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara göre çocuk edebiyatı dersini okutan öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı dersinin hangi lisans bölümlerinde okutulması gerektiğine yönelik görüşleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Çocuk Edebiyatı Dersini Okutan Öğretim Elemanlarının Çocuk Edebiyatı Dersinin Hangi Lisans Programlarında Okutulması Gerektiğine Yönelik Görüşleri.

Çocuk edebiyatı dersi, eğitim fakültelerinin hangi lisans programları için mutlaka okutulması gereken bir derstir?	Hayır		Evet		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Türkçe Öğretmenliği	0	0	32	100	32	100,0
İşitme Engelliler Öğretmenliği	20	62,5	12	37,5	32	100,0
Okul Öncesi Öğretmenliği	2	6,3	30	93,8	32	100,0
Sınıf Öğretmenliği	0	0	32	100	32	100,0
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	19	59,4	13	40,6	32	100,0
Diğer	27	84,4	5	15,6	32	100,0

Tablo 5’e göre çocuk edebiyatı dersinin, Türkçe ve sınıf öğretmenliği programlarında okutulması gerektiği konusunda, öğretim elemanları arasında mutlak bir uzlaşma sağlandığı görülmektedir. Ayrıca öğretim elemanlarının %93,8’i çocuk edebiyatı dersinin okul öncesi öğretmenliği programında okutulması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Öğretim elemanlarına “Çocuk edebiyatı dersini hangi lisans programlarında ve kaç dönem okuttunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara göre çocuk edebiyatı dersini veren öğretim elemanlarının, dersi hangi lisans bölümlerinde okuttuklarının dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Çocuk Edebiyatı Dersini Okutan Öğretim Elemanlarının Dersi Okuttukları Lisans Programına Göre Dağılımı.

	Hayır		Evet		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Türkçe Öğretmenliği	2	6,3	30	93,8	32	100,0

Sınıf Öğretmenliği	11	34,4	21	65,6	32	100,0
Okul Öncesi Öğretmenliği	23	71,9	9	28,1	32	100,0
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	26	81,3	6	18,8	32	100,0

Öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersini daha çok Türkçe öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği programlarında okuttukları tespit edilmiştir. Bu sonuç ile öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersinin okutulması gerektiğini düşündüğü bölüm konusundaki bulgu uyumludur. Ancak öğretim elemanlarının %93,8'nin çocuk edebiyatı dersinin okul öncesi öğretmenliği programında okutulması gerektiğini söylemesine rağmen sadece %28,1'i çocuk edebiyatı dersini okul öncesi öğretmenliği programında ders olarak okutmuştur.

Çocuk edebiyatı dersini kaç dönem okuttukları konusunda üç öğretim elemanı cevap vermemiştir. Cevap veren 29 öğretim elemanının cevapları doğrultusunda, çocuk edebiyatı dersini en az 1 dönem en çok ise 26 dönem okutan öğretim elemanı olduğu görülmüştür. Çocuk edebiyatı dersi veren öğretim elemanlarının, bu dersi ortalama 8 dönem okuttukları görülmektedir.

Öğretim Elemanlarının Çocuk Edebiyatı Dersine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, öğretim elemanlarının anket formunun ikinci bölümünde bulunan beş alt başlığa yönelik 23 derecelendirme sorusuna verdikleri cevapların analizleri ve bu analizlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öğretim elemanlarından, bu maddelere katılma düzeylerini, kesinlikle katılmıyorum (1)'den kesinlikle katılıyorum (5)'a doğru, 1 ile 5 arasında puanlamaları istenmiştir. Öğretim elemanlarının, her bir alt probleme yönelik maddelere katılım oranlarının frekans ve yüzde dağılımları ile bu oranların aritmetik ortalaması ve standart sapması tablolar halinde sunulmuştur.

Anket formunda, öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersinin içeriği ve ders saati ile ilgili görüşlerini belirlemek için konuyla ilgili altı maddeye yer verilmiştir. Öğretim elemanlarının bu maddelere katılımıyla ilgili yüzde ve frekans dağılımı ile cevapların aritmetik ortalaması ve standart sapması Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Çocuk Edebiyatı Dersinin İçeriği ve Ders Saatine İlişkin İfadelere Öğretim Elemanlarının Katılımına Yönelik Yüzde ve Frekans Dağılımı.

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Standart Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1. Çocuk edebiyatı alanının kapsadığı bilgiyle YÖK tarafından belirlenen ders içeriği bağdaşmaktadır.	4	12,5	14	43,8	5	15,6	6	18,8	3	9,4	2,69	1,18

2. YÖK tarafından hazırlanan ders içeriği yeterlidir.	5	15,6	17	53,1	4	12,5	6	18,8	0	0	2,43	0,96
3. Çocuk edebiyatı dersinin YÖK tarafından belirlenen ders saati dağılımında, uygulama ve teori kredileri (ders saatleri) genel olarak yeterlidir.	8	25	20	62,5	1	3,1	3	9,4	0	0	1,97	0,81
4. Çocuk edebiyatı dersinin yalnızca teorik açıdan ele alınması uygundur.	17	53,1	14	43,8	0	0	1	3,1	0	0	1,53	0,66
5. Çocuk edebiyatı dersi için uygulama saati gereklidir.	1	3,1	2	6,3	1	3,1	10	31,3	18	56,3	4,31	1,01
6. Çocuk edebiyatı temel kavramlarının adlandırılması ve tanımlanmasında sorun vardır.	4	12,5	8	25	4	12,5	16	50	0	0	3,00	1,12

Tablo 7’de görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının en çok katıldıkları ifade “Çocuk edebiyatı dersi için uygulama saati gereklidir.” maddesidir. Öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 2’si (%6,3) “Katılmıyorum”, 1’i (%3,1) “Kararsızım”, 10’u (%31,3) “Katılıyorum”, 18’i (%56,3) “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir.

Öğretim elemanlarının en çok katıldıkları bir diğer ifade “Çocuk edebiyatı temel kavramlarının adlandırılması ve tanımlanmasında sorun vardır.” maddesidir. Öğretim elemanlarının 4’ü (%12,5) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 8’i (%25) “Katılmıyorum”, 4’ü (%12,5) “Kararsızım”, 16’sı (%50) “Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir.

“Çocuk edebiyatı alanının kapsadığı bilgiyle YÖK tarafından belirlenen ders içeriği bağdaşmaktadır.” ifadesiyle ilgili olarak öğretim elemanlarının 4’ü (%12,5) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 14’ü (%43,8) “Katılmıyorum”, 5’i (%15,6) “Kararsızım”, 6’sı (%18,8) “Katılıyorum”, 3’ü “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Bu ifadeye, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun katılmadıkları yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir.

“YÖK tarafından hazırlanan ders içeriği yeterlidir.” ifadesiyle ilgili olarak öğretim elemanlarının 5’i (%15,6) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 17’si (%53,1) “Katılmıyorum”, 4’ü (%12,5) “Kararsızım”, 6’sı (%18,8) “Katılıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun, bu ifadeye katılmadıkları görülmektedir.

“Çocuk edebiyatı dersinin YÖK tarafından belirlenen ders saati dağılımında, uygulama ve teori kredileri (ders saatleri) genel olarak yeterlidir.” ifadesiyle ilgili olarak öğretim elemanlarının 8’i (%25) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 20’si (%62,5) “Katılmıyorum”, 1’i (%3,1) “Kararsızım”, 3’ü (%9,4) “Katılıyorum” olarak görüş bildirmişlerdir. Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun, bu ifadeye katılmadıkları görülmektedir.

“Çocuk edebiyatı dersinin yalnızca teorik açıdan ele alınması uygundur.” ifadesiyle ilgili olarak öğretim elemanlarının 17’si (%53,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 14’ü (%43,8) “Katılmıyorum”, 1’i (%3,1) “Katılıyorum” olarak görüş bildirmişlerdir. Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun, bu ifadeye katılmadıkları görülmektedir.

Öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersinin içeriği ve ders saati ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik hazırlanan 6 maddeden 3’ü, öğretim elemanlarının ders saatiyle ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik ifadelerden oluşmaktadır. Bu maddeler şu şekildedir:

- Madde 3: Çocuk edebiyatı dersinin YÖK tarafından belirlenen ders saati dağılımında, uygulama ve teori kredileri (ders saatleri) genel olarak yeterlidir.
- Madde 4: Çocuk edebiyatı dersinin yalnızca teorik açıdan ele alınması uygundur.
- Madde 5: Çocuk edebiyatı dersi için uygulama saati gereklidir.

Öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı dersinin saatine yönelik bu üç ifadeye katılma oranları arasında tutarlı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Tablo 7’den anlaşılacağı üzere öğretim elemanları “Çocuk edebiyatı dersi için uygulama saati gereklidir.” ifadesine çok yüksek oranda katıldıklarını (%87,6) ifade etmişlerdir. Aynı şekilde öğretim elemanları, “Çocuk edebiyatı dersinin YÖK tarafından belirlenen ders saati dağılımında, uygulama ve teori kredileri (ders saatleri) genel olarak yeterlidir.” ve “Çocuk edebiyatı dersinin yalnızca teorik açıdan ele alınması uygundur.” ifadelerine de yüksek oranda katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bağlamda öğretim elemanlarının üç ifadeye verdikleri cevaplar tutarlı ve birbirini destekler niteliktedir.

Yükseköğretimde ders içerikleri ve kredileri YÖK tarafından belirlenmekte ve bütün yükseköğretim kurumlarında, dersler standart olarak bu içerik ve kredilere uygun olarak okutulmaktadır. Bu bağlamda çocuk edebiyatı ders kredisinde uygulamaya yer verilmemiş, ders yalnızca teori üzerine tanımlanmıştır.

Öğretim elemanları tarafından, çocuk edebiyatı dersi için uygulama saatinin gereklilik olarak görülmesi fikri, Sever (2013: 138) tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

“Çocuk edebiyatı öğretiminde, lisans öğrencilerinin öğrenme ve öğretme sürecine etkin katılımını sağlamak, onlara yaparak yaşayarak öğrenme olanakları yaratabilmek için bireysel ve küme çalışmaları yaptırılmalıdır. Öğretimde her lisans öğrencisine, en az iki kitabı tasarım, içerik, eğitim ilkelerine uygunluğu açısından inceleme sorumluluğu verilmeli, küme çalışması yaptırılmalıdır.”

Öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersinin içeriği ve ders saati ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik hazırlanan 6 maddeden 3’ü, öğretim elemanlarının ders içeriğiyle ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik ifadelerden oluşmaktadır. Bu maddeler şu şekildedir:

- Madde 1: Çocuk edebiyatı alanının kapsadığı bilgiyle YÖK tarafından belirlenen ders içeriği bağdaşmaktadır.
- Madde 2: YÖK tarafından hazırlanan ders içeriği yeterlidir.
- Madde 6: Çocuk edebiyatı temel kavramlarının adlandırılması ve tanımlanmasında sorun vardır.

Öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı dersinin içeriğine yönelik bu üç ifadeye katılma oranları arasında tutarlı bir tablo ortaya çıkmıştır. Tablo 7’de görüleceği üzere öğretim elemanlarının “Çocuk edebiyatı alanının kapsadığı bilgiyle YÖK tarafından belirlenen ders

içeriği bağdaşmaktadır.” ifadesine yüksek oranda (%56,3) katılmadıkları görülmektedir. Aynı şekilde öğretim elemanları, “YÖK tarafından hazırlanan ders içeriği yeterlidir.” ifadesine de yüksek oranda katılmıyorum (%68,7) cevabını vermişlerdir. Öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı alanının kapsadığı bilgiyle YÖK tarafından belirlenen ders içeriğinin uyumsuzluğu ve YÖK’ün hazırladığı ders içeriğinin yetersiz olduğu konusunda hemfikir oldukları görülmektedir.

“Çocuk edebiyatı temel kavramlarının adlandırılması ve tanımlanmasında sorun vardır.” ifadesine %62,5 oranında katıldıkları yönünde görüş bildirerek, çocuk edebiyatı alanında yaşanan temel kavram adlandırması sorununun varlığını kabul etmişlerdir. Bu üç ifade, birbirini destekler niteliktedir ve öğretim elemanlarının verdikleri cevaplar da tutarlı bir tablo ortaya koymaktadır.

Öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersinin mevcut saati ve içeriğine yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, öğretim elemanlarının dersin kapsamı ile içeriğinin uyumlu olmadığı ve ders saatinin de kapsamı ele alabilmek adına yeterli olmadığı yönünde ortak bir görüşte birleştikleri görülmektedir. Bu ortak görüş dikkate alındığında çocuk edebiyatı dersinin mevcut saati ve içeriği üzerinde bir revizyon yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Öte yandan bu alanda yapılmış benzer araştırmaların sonuçları da bu görüşü destekler niteliktedir. Maltepe (2009: 410) tarafından hazırlanan “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Çocuk Edebiyatı Ürünlerini Seçebilme Yeterlilikleri” adlı araştırmada, nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme konusunda kendini yeterli görmeyen öğrencilerden bir kısmı, bunun nedenini çocuk edebiyatı dersinin içeriğine ve işlenişine bağlamıştır. Bu araştırmanın sonucu, ders içeriğiyle ilgili sorunun öğretmen adayları tarafından da dile getirilen bir sorun olduğunu ortaya koymakta ve araştırmamızda ortaya çıkan sonucu desteklemektedir. Kolaç, Demir ve Karadağ (2012) tarafından yapılan, Türkçe öğretmeni adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanılmasına yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmada; öğretmen adaylarına, “Dil eğitiminde çocuk edebiyatı ürünlerinden bilinçli bir şekilde yararlanıldığını düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının 27’si “evet”, 13’ü “kısmen”, 35’i ise “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretmen adayları dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinden yararlanma konusunda yaşanan sorunların başında, metin seçimini ve lisans eğitiminde kuramsal bilgilere yoğunlaşılmasını görmekteydiler.

Çocuk edebiyatı dersi, 1998 yılında YÖK ve Dünya Bankası iş birliğiyle hayata geçirilen Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması kapsamında; okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ve işitme engelliler öğretmenliği programlarının öğrenim sürecine dâhil edilmiş bir derstir. Başlangıçta çocuk edebiyatı dersi, Türkçe öğretmenliği programında hem teori hem de uygulama kredisi olan bir ders olarak okutulmuştur. Ancak Eğitim Fakültelerinde 2007 yılında yapılan güncellemeyle birlikte, dersin uygulama saati kaldırılmıştır. Şirin (2007: 63), 2007 yılında yapılan düzenlemeyle, çocuk edebiyatı dersinin teorik çerçevede sınırlandırma çalışmasının kaygı verici olduğunu dile getirmiştir.

Anket formunda, öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı ders kitapları ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla iki madde yer almaktadır. Öğretim elemanlarının bu maddelere katılımıyla ilgili yüzde ve frekans dağılımı ile cevapların aritmetik ortalaması ve standart sapması Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Çocuk Edebiyatı Ders Kitaplarına İlişkin İfadelere Öğretim Elemanlarının Katılımına Yönelik Yüzde ve Frekans Dağılımı.

		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Standart Sapma
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
7.	Mevcut Çocuk Edebiyatı ders kitapları, biçim ve içerik yönleriyle, alanla ilgili ders kitabında bulunması gereken kriterlere uygundur.	5	15,6	8	25	10	31,3	8	25	1	3,1	2,75	1,09
8.	Çocuk edebiyatı dersinde, ders kitabı dışında kaynak kullanımı gereklidir.	2	6,3	1	3,1	0	0	6	18,8	23	71,9	4,46	1,09

Tablo 8’de görüldüğü üzere öğretim elemanlarının en çok katıldıkları ifade “Çocuk edebiyatı dersinde, ders kitabı dışında kaynak kullanımı gereklidir.” maddesidir. Öğretim elemanlarının 2’si (%6,3) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 1’i (%3,1) “Katılmıyorum”, 6’sı (%18,8) “Katılıyorum”, 23’ü (%71,9) “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Maddenin ortalamasına bakıldığında ise 4,46 olduğu görülmektedir. Bu durum, öğretim elemanlarının bu maddeye kesinlikle katıldıkları anlamına gelmektedir.

“Mevcut çocuk edebiyatı ders kitapları, biçim ve içerik yönleriyle, alanla ilgili ders kitabında bulunması gereken kriterlere uygundur.” ifadesine, öğretim elemanlarının 5’i (%15,6) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 8’i (%25) “Katılmıyorum”, 10’u (%31,3) “Kararsızım”, 8’i (%25) “Katılıyorum”, 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Katılım oranlarına göre öğretim elemanlarının, bu madde ile ilgili kararsız oldukları görülmektedir. Mevcut ders kitaplarının, biçim ve içerik yönünden uygunluğu konusunda net bir görüş bildirebilmek için kitapların tamamının incelenmiş olması gerekmektedir. Öğretim elemanlarının bu konudaki kararsızlıklarını, mevcut kitapların tamamını incelememiş olmalarına bağlamak mümkündür.

Öğretim elemanlarının, ders kitabı dışında kaynak kullanımını gerekli görmeleri, öğretmen adaylarının alanla ilgili daha fazla kaynağı tanımaları açısından olumlu bir durumdur. Bir dersin birden fazla kaynakla yürütülmesi öğretmen adaylarının öğrenim yaşantılarını zenginleştirme açısından gereklidir. Türkçe öğretimi sürecinin ana malzemesi metindir ve hedef kitle göz önünde bulundurulduğunda, Türkçe öğretmenin kullanacağı metinler çocuk edebiyatı metinleridir. Bundan dolayı öğretmen adayları, çocuk edebiyatı metinlerini tanıdıkları ve dil öğretimine yönelik kullanabildikleri ölçüde başarılı olacaklardır. Öğretmen adayları ders sürecinde çocuk edebiyatı metinlerini tanıdığı ve okuduğu ölçüde bu metinleri meslek hayatlarında uygulamaya dönük kullanma şansına sahip olacaklardır.

Mevcut ders kitaplarının biçim ve içerik yönünden alan bilgisine uygun olup olmadığı konusunda öğretim elemanlarının kararsız olmaları ise çocuk edebiyatı öğretim süreci açısından bir eksiklik olarak nitelenebilir. Gültekin vd. (2011) tarafından yapılan çalışmada, öğretim elemanlarının mevcut çocuk edebiyatı ders kitaplarını nasıl kullanacaklarını bilmedikleri, bu konuda öğretim elemanları için rehber niteliğinde kitaplar

hazırlanması gerektiği dile getirilmiştir. Öğretim elemanları için hazırlanması önerilen rehber kitapla ilgili şu açıklamaya yer verilmiştir:

“Yükseköğretim kurumlarında ve özellikle de Eğitim Fakültelerinde çocuk ve gençlik edebiyatı derslerini vermekle görevli öğretim elemanlarının kullanımı için kaleme alınacak söz konusu ders kitaplarının, çocuk ve gençlik edebiyatı ürünleri ile yazarları hakkında bilgi vermek ve tanıtmaktan ziyade çocuk ve gençlere okumayı sevdirmenin, onlara anadil olarak Türkçenin zenginliklerini kazandırmanın, onlarda okuma kültürü oluşturmanın, onları yaratıcı ve üretici kılmının ve onlara eleştirel düşünmenin olanaklarını sağlayacak bilgileri vermesi ve çocuk ve gençlik edebiyatı eğitimine yönelik yöntemlerin nasıl kullanılacağı konusundaki bilgileri içermesi gerekmektedir” (Gültekin, Çiftçi ve Yetim, 2011: 211).

Araştırma kapsamında öğretim elemanlarının mevcut ders kitaplarına yönelik bildirdikleri görüşlerden yola çıkılarak yapılan değerlendirme de göstermektedir ki öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı ders kitaplarını nasıl kullanmaları gerektiğiyle ilgili bir rehber ihtiyaçları olduğunu söylemek mümkündür. Buna göre araştırmanın sonuçları ile yukarıda belirtilen görüş birbirini destekler niteliktedir.

Öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarına sağladığı kazanımlara yönelik görüşlerini belirlemek üzere anket formuna konuyla ilgili beş madde konulmuştur. Öğretim elemanlarının bu maddelere katılımıyla ilgili yüzde ve frekans dağılımı ile cevapların aritmetik ortalaması ve standart sapması Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Çocuk Edebiyatı Dersi ve Öğretmen Adaylarının Kazanımlarına Yönelik Yüzde ve Frekans Dağılımı.

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Standart Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
9. Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuğa uygun kitap belirleyebilme becerisi kazandırır.	1	3,1	5	15,6	1	3,1	9	28,1	16	50	4,06	1,20
10. Çocuk edebiyatı dersi, ders saati, uygulamalar ve ders içeriği açısından öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında kullanabilecekleri gerekli bilgi ve yeterliğe	4	12,5	17	53,1	5	15,6	4	12,5	2	6,3	2,47	1,06

	ulaşmaları açısından yeterlidir.												
11.	Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuk edebiyatı ürünlerini biçim ve içerik yönünden değerlendirebilme ve doğru ürünleri belirleyebilme yeterliğini kazandıracak niteliktedir.	1	3,1	8	25	5	15,6	4	12,5	2	6,3	3,41	1,11
12.	Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına “erken çocukluk” ve “çocukluk” dönemlerinin gelişim özelliklerine uygunluk boyutunda bakış açısı kazandıracak niteliktedir.	2	6,3	9	28,1	7	21,9	10	31,3	4	12,5	3,16	1,15
13.	Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına, öğrencilerine çocuk edebiyatıyla ilgili farkındalık kazandıracak niteliktedir.	1	3,1	6	18,8	4	12,5	14	43,8	7	21,9	3,62	1,11

Tablo 9’da görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının en yüksek oranda katıldıkları ifade “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuğa uygun kitap belirleyebilme becerisi kazandırır.” maddesidir. Öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 5’i (%15,6) “Katılmıyorum”, 1’i (%3,1) “Kararsızım”, 9’u (%28,1) “Katılıyorum”, 16’sı (%50) “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Maddenin ortalamasına bakıldığında, 4,06 olduğu görülmektedir. Bu durum, öğretim elemanlarının maddeye kesinlikle katıldıkları anlamına gelmektedir. Diğer bir ifadeyle öğretim elemanları, çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarına çocuğa uygun kitap belirleme becerisini kesin olarak kazandırdığı görüşündedirler.

Öğretim elemanlarının yüksek oranda katıldıkları bir diğer ifade “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarının meslek hayatlarında, öğrencilerine çocuk edebiyatıyla ilgili farkındalık kazandıracak niteliktedir.” maddesidir. Öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 6’sı (%18,8) “Katılmıyorum”, 4’ü (%12,5) “Kararsızım”, 14’ü (%43,8) “Katılıyorum”, 7’si (%21,9) “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Bu maddenin ortalaması, 3,62’dir. Ortalamanın 3,62 olması, öğretim elemanlarının maddeye yüksek oranda katıldıklarını göstermektedir. Öğretim elemanları, öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersi sayesinde, meslek hayatlarında öğrencilerine çocuk edebiyatı farkındalığı kazandırabilecek yeterliliğe eriştiğini düşünmektedirler.

“Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuk edebiyatı ürünlerini biçim ve içerik yönünden değerlendirebilme ve doğru ürünleri belirleyebilme yeterliğini kazandıracak niteliktedir.” ifadesiyle ilgili olarak öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 8’i (%25) “Katılmıyorum”, 5’i (%15,6) “Kararsızım”, 13’ü (%40,6) “Katılıyorum”, 5’i (%15,6) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Madde ortalamasının 3,41 olması, öğretim elemanlarının bu maddeye yüksek oranda katıldıklarını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle öğretim elemanları, öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersinde edindiği bilgilerle, biçim ve içerik yönünden uygun eseri belirleyebilecek yeterliliğe ulaştıkları görüşündedirler.

“Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına “erken çocukluk” ve “çocukluk” dönemlerinin gelişim özelliklerine uygunluk boyutunda bakış açısı kazandıracak niteliktedir.” ifadesiyle ilgili öğretim elemanlarının 2’si (%6,3) “Kesinlikle Katılmıyorum” 9’u (%28,1) “Katılmıyorum”, 7’si (%21,9) “Kararsızım”, 14’ü (%31,3) “Katılıyorum”, 4’ü (%12,5) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretim elemanları, dersin öğretmen adaylarına çocukluk döneminin gelişim özelliklerini kavratma konusunda yeterliliğiyle ilgili kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

“Çocuk edebiyatı dersi, ders saati, uygulamalar ve ders içeriği açısından öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında kullanabilecekleri gerekli bilgi ve yeterliğe ulaşmaları açısından yeterlidir.” ifadesiyle ilgili öğretim elemanlarının 4’ü (%12,5) “Kesinlikle Katılmıyorum” 17’si (%53,1) “Katılmıyorum”, 5’i (%15,6) “Kararsızım”, 4’ü (%12,5) “Katılıyorum”, 2’si (%6,3) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretim elemanlarının %65’i bu ifadeye katılmadıklarını ifade etmiştir. Maddenin ortalamasına bakıldığında ise 2,47 olduğu görülmektedir. Bu ortalamaya göre öğretim elemanları, çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarına meslek hayatlarında kullanacakları gerekli bilgi ve yeterliliği kazandırmadığı görüşündedirler.

Öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarına sağladığı kazanımlara yönelik beş ifadeden üçüne yüksek oranda katıldıkları, bir ifade kararsız kaldıkları, bir ifadeye ise katılmadıkları görülmektedir. Bu alt probleme yönelik ifadelere katılma oranları arasında bir tutarsızlık söz konusudur. Tablo 9’dan anlaşılabileceği üzere öğretim elemanlarının “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuğa uygun kitap belirleyebilme becerisi kazandırır.” ifadesine çok yüksek oranda “Katılıyorum” (%28,1) ve “Kesinlikle Katılıyorum” (%50) cevabını vermişlerdir. Aynı şekilde öğretim elemanları, “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına, öğrencilerine çocuk edebiyatıyla ilgili farkındalık kazandıracak niteliktedir.” ve “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuk edebiyatı ürünlerini biçim ve içerik yönünden değerlendirebilme ve doğru ürünleri belirleyebilme yeterliğini kazandıracak niteliktedir.” ifadelerine de yüksek oranda “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Üç ifade, birbirini destekler niteliktedir. Öğretim elemanları, öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersi aracılığıyla; çocuğa uygun kitap seçme, biçim ve içerik yönünden çocuğa uygun çocuk edebiyatı ürününü belirleme ve öğrencisine çocuk edebiyatı farkındalığı kazandırma yeterliliklerine ulaştığı görüşündedirler. Öğretim elemanlarının üç maddeye verdikleri cevaplar tutarlı ve birbirini destekler niteliktedir. “Çocuk edebiyatı dersi, ders saati, uygulamalar ve ders içeriği açısından öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında kullanabilecekleri gerekli bilgi ve yeterliğe ulaşmaları açısından yeterlidir.” ifadesine ise %65 oranında katılmamaları, bir tezat durumu oluşturmaktadır. Öğretim elemanları, yüksek oranda katıldıkları üç ifadede, dersin öğretmen adaylarına gerekli beceri ve yeterliliği kazandırdığı görüşünü desteklemektedirler. Ancak bu üç ifadeyi kapsayan “Çocuk edebiyatı dersi, ders saati, uygulamalar ve ders içeriği açısından öğretmen

adaylarının mesleki hayatlarında kullanabilecekleri gerekli bilgi ve yeterliğe ulaşmaları açısından yeterlidir.” ifadesine yüksek oranda katılmamaktadırlar. Buna göre öğretim elemanları, ders saati, uygulama ve ders içeriği yönünden öğretmen adaylarına gerekli bilgi ve yeterliliği kazandırmakta yetersiz bulduklarını ifade ettikleri dersin aynı zamanda öğretmen adaylarına çocuğa uygun kitap seçme, biçim ve içerik yönünden çocuğa uygun çocuk edebiyatı ürününü belirleme ve öğrencisine çocuk edebiyatı farkındalığı kazandırma yeterliliklerini kazandırdığı görüşündedirler.

Sonuç olarak, öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarına sağladığı kazanımlarına yönelik maddelere katılma durumları arasında tutarsız bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bu tutarsızlığı, çocuk edebiyatı dersine yönelik beklentilerle, uygulamada gerçekleşenlerin birbirine uymaması ile açıklamak mümkündür.

Anket formunda, öğretim elemanlarının ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin çocuk edebiyatıyla ilişkisi hakkındaki görüşlerini belirlemek üzere bir madde yer almaktadır. Öğretim elemanlarının bu maddeye katılımıyla ilgili yüzde ve frekans dağılımı ile cevabın aritmetik ortalaması ve standart sapması Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Türkçe Ders Kitapları ve Çocuk Edebiyatına İlişkin İfadelere Öğretim Elemanlarının Katılımına Yönelik Yüzde ve Frekans Dağılımı.

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Standart Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	$\bar{X}$	Ss
14. 5-8. sınıfların Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler, çocuk edebiyatı çerçevesinde ele alınabilecek niteliktedir.	4	12,5	9	28,1	11	34,4	6	18,8	2	6,3	2,78	1,08

Tablo 10’da görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin çocuk edebiyatıyla ilişkisine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla ankette “5-8. sınıfların Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler, çocuk edebiyatı çerçevesinde ele alınabilecek niteliktedir.” ifadesine yer verilmiştir. Öğretim elemanlarının 4’ü (%12,5) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 9’u (%28,1) “Katılmıyorum”, 11’i (%34,4) “Kararsızım”, 6’sı (%18,8) “Katılıyorum”, 2’si (%6,3) “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Maddenin ortalaması, 2,78’dir ve bu değer, öğretim elemanlarının maddeye yüksek oranda katılmadıklarını göstermektedir. Buna göre öğretim elemanları, ortaokul düzeyinde okutulan Türkçe ders kitaplarının içeriğini çocuk edebiyatı metinleri yönünden yetersiz bulmaktadırlar. Bu görüş dikkate alındığında ortaokul düzeyinde öğrencilerin ders kitapları aracılığıyla çocuk edebiyatı metinlerine ulaşamadıklarını söylemek mümkündür. Bundan dolayı öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı alanına ve metinlerine yönelik bilgi ve donanımları daha fazla önem kazanmaktadır.

Anket formunda, öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersi ve okuma kültürü oluşturma arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerini belirlemek üzere dokuz madde bulunmaktadır.

Öğretim elemanlarının bu maddelere katılımıyla ilgili yüzde ve frekans dağılımı ile cevapların aritmetik ortalaması ve standart sapması Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Çocuk Edebiyatı Dersinin Okuma Kültürü Kazandırmasına İlişkin İfadelere Öğretim Elemanlarının Katılımına Yönelik Yüzde ve Frekans Dağılımı.

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Standart Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	$\bar{x}$	ss
15. Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarında okuma kültürü oluşturacak nitelikte bir içeriğe sahiptir.	1	3,1	12	37,5	6	18,8	8	25	5	15,6	3,13	1,17
16. Çocuk edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, zorunlu okuma listeleri oluşturulmalıdır.	1	3,1	2	6,3	3	9,4	18	56,3	8	25	3,94	0,93
17. Çocuk edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, kitap inceleme çalışmaları yaptırılmalıdır.	1	3,1	0	0	0	0	14	43,8	17	53,1	4,44	0,79
18. Çocuk edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, kitaplar hakkında yaratıcı ve eleştirel yazı	1	3,1	0	0	1	2,1	11	34,4	19	59,4	4,47	0,83

yazma çalışmaları yaptırılmalıdır.													
19. Çocuk edebiyatı dersi kapsamında, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, öğretmen adayları en az iki ay yarı zamanlı olarak, üniversitenin kütüphanesinde görevlendirilmeli dir.	1	3,1	9	28,1	9	28,1	8	25	5	15,6	3,22	1,11	
20. Çocuk edebiyatı dersi kapsamında, öğretmen adaylarında okuma kültürü oluşturmak amacıyla, öğretmen adayları, çocuk edebiyatı kapsamında hazırlanan bilimsel toplantılara katılmak konusunda teşvik edilmelidir.	0	0	4	12,5	2	6,3	15	46,9	11	34,4	4,03	0,95	
21. Çocuk edebiyatı dersi kapsamında öğretmen adaylarına, ders kitapları dışında, edebi eserler okutulmalıdır.	0	0	2	6,3	0	0	10	31,3	20	62,5	4,50	0,79	
22. Çocuk edebiyatı dersinde, ders kitabı dışında okutulacak edebi eserler, öğretmen adaylarının meslek hayatlarında kullanabilecekleri niteliktedir.	3	9,4	2	6,3	5	15,6	12	37,5	10	31,3	3,75	1,23	

23. Öğretmen adaylarının meslek hayatlarında öğrencilerine okuma kültürü kazandırmaları ile lisans eğitimi sürecinde aldıkları çocuk edebiyatı dersi arasında ilişki vardır.	2	1,3	2	1,3	3	9,4	10	31,3	15	46,9	4,06	1,17
--	---	-----	---	-----	---	-----	----	------	----	------	------	------

Tablo 11’de görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının en yüksek oranda katıldıklarını ifade ettikleri madde “Çocuk edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, kitap inceleme çalışmaları yaptırılmalıdır.” ifadesidir. Öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 14’ü (%43,8) “Katılıyorum”, 17’si (%53,1) “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Öğretim elemanlarının 1’i dışında tamamı, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Maddeye katılma oranı %96’dır ve bu katılma oranı gösteriyor ki öğretim elemanları, okuma kültürü kazandırmada kitap incelemesinin gerekliliği konusunda hemfikirdir. Maddenin ortalamasına bakıldığında, 4,44 olduğu görülmektedir. Bu durum, öğretim elemanlarının maddeye kesinlikle katıldıkları anlamına gelmektedir.

Öğretim elemanlarının en yüksek oranda katıldıklarını ifade ettikleri bir diğer madde “Çocuk edebiyatı dersi kapsamında öğretmen adaylarına, ders kitapları dışında, edebî eserler okutulmalıdır.” ifadesidir. Öğretim elemanlarının 2’si (%6,3) “Katılmıyorum”, 10’u (%31,3) “Katılıyorum”, 20’si (%62,5) “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarını vermişlerdir. Bu ifadeye, kesinlikle katılmıyorum ve kararsızım cevapları verilmemiştir. Maddeyi, öğretim elemanlarının 2’si dışında tamamı, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Maddenin katılma oranı %93,8, ortalaması ise 4,50’dir. Katılma oranı ve ortalama değerlerinden anlaşıyor ki öğretim elemanları, ders sürecinde edebî eser okutmayı gereklilik olarak görmektedir.

Öğretim elemanlarının katılma oranının yüksek olduğu ifadelerden biri de “Çocuk edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, kitaplar hakkında yaratıcı ve eleştirel yazı yazma çalışmaları yaptırılmalıdır.” maddesidir. Bu ifadeyle ilgili olarak öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 1’i (%3,1) “Kararsızım”, 11’i (%34,4) “Katılıyorum”, 19’u (%59,4) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Maddeye, öğretim elemanlarının 2’si dışında tamamı, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Maddenin katılma oranı %93,8, ortalaması ise 4,47’dir. Katılma oranı ve ortalama değerlerinden anlaşıyor ki öğretim elemanları, ders sürecinde edebî eserler hakkında yaratıcı ve eleştirel yazma çalışmalarını gereklilik olarak görmektedir.

“Çocuk edebiyatı dersi kapsamında, öğretmen adaylarında okuma kültürü oluşturmak amacıyla, öğretmen adayları, çocuk edebiyatı kapsamında hazırlanan bilimsel toplantılara katılmak konusunda teşvik edilmelidir.” ifadesiyle ilgili öğretim elemanlarının 4’ü (%12,5) “Katılmıyorum”, 2’si (%6,3) “Kararsızım”, 15’i (%46,9) “Katılıyorum”, 11’i (%34,4) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretim elemanlarının %81’i bu maddeye katıldığını ifade etmiştir. Maddenin ortalamasına bakıldığında ise 4,03 olduğu görülmektedir. Katılma oranı ve ortalamaya göre öğretim elemanları, öğretmen adaylarına okuma kültürü kazandırmada, onların çocuk edebiyatıyla ilgili bilimsel toplantılara

katılmalarının olumlu etkisi olacağını düşünmektedirler. Öğretmen adaylarının yeni gelişmeleri takip etmeleri, yazar, şair ve eserleri tanımaları adına bilimsel toplantılara katılmaları onlara bu konuda imkân sağlayacaktır. Diğer yandan öğretmen adaylarının bilimsel toplantılara katılmaları, onların alanla ilgili bir bakış açısı kazanmalarına da destek olacaktır. Ayrıca yeniliklerle karşılaşma durumu öğretmen adaylarının merak duygusunu güçlendirerek yeni eserler, yeni kaynaklar keşfetmelerine ortam oluşturacaktır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının bilimsel toplantılara katılmaları ile okuma kültürlerinin gelişimi arasında olumlu yönde bir etkileşim olacaktır.

“Çocuk Edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, zorunlu okuma listeleri oluşturulmalıdır.” ifadesine, öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 2’si (%6,3) “Katılmıyorum”, 3’ü (9,4) “Kararsızım”, 18’i (%56,3) “Katılıyorum”, 8’i (%25) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretim elemanlarının %81’i, çocuk edebiyatı dersinde okuma kültürü oluşturmak amacıyla zorunlu okuma listesi oluşturulmasını desteklemektedir. Madde ortalamasının 3,94 olması da katılma oranının yüksek olduğu ve öğretim elemanlarının okuma listesi oluşturma yönünde ortak bir görüş bildirdiklerini ortaya koymaktadır. Ders kapsamında oluşturulup öğrencilere sunulan okuma listeleri, öğretmen adaylarının meslek hayatlarında kullanabilecekleri bir kaynak olması bakımından da önemlidir.

“Öğretmen adaylarının meslek hayatlarında öğrencilerine okuma kültürü kazandırma ile lisans eğitimi sürecinde aldıkları çocuk edebiyatı dersi arasında ilişki vardır.” ifadesine öğretim elemanları yüksek oranda katılmışlardır. Öğretim elemanlarının 2’si (%6,3) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 2’si (%6,3) “Katılmıyorum”, 3’ü (%9,4) “Kararsızım”, 10’u (%31,3) “Katılıyorum”, 15’i (%46,9) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretim elemanlarının yüksek oranda (%78) katıldıkları maddenin ortalaması 4,06’dır. Maddenin katılma oranı ve ortalaması göz önüne alındığında; öğretim elemanları, çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarına okuma kültürü kazandırma bakımından önemli bir yere sahip olduğunu düşünmektedirler.

“Çocuk edebiyatı dersinde, ders kitabı dışında okutulacak edebî eserler, öğretmen adaylarının meslek hayatlarında kullanabilecekleri niteliktedir.” ifadesine, öğretim elemanlarının 3’ü (%9,4) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 2’si (%6,3) “Katılmıyorum”, 5’i (%15,6) “Kararsızım”, 12’si (%37,5) “Katılıyorum”, 10’u (%31,3) “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretim elemanlarının %68,8’i, çocuk edebiyatı dersinde ders kitabı dışında okutulan edebî eserlerin öğretmen adaylarının meslek hayatlarında kullanabilecekleri nitelikte olduğu görüşündedir. Maddenin katılma oranı %68,8, ortalaması 3,75 olması da katılma oranının yüksek olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifadeyle öğretim elemanları, çocuk edebiyatı dersinde okuttukları edebî eserlerin, öğretmen adaylarına meslek yaşantılarında destek olacak nitelikte olduğunu düşünmektedirler.

Öğretim elemanlarının kararsız olduğunu belirttiği maddelerden biri “Çocuk edebiyatı dersi kapsamında, öğretmen adaylarında okuma kültürü oluşturmak amacıyla, öğretmen adayları en az iki ay yarı zamanlı olarak, üniversitenin kütüphanesinde görevlendirilmelidir.” ifadesidir. Bu ifadeye öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 9’u (%28,1) “Katılmıyorum”, 9’u (%28,1) “Kararsızım”, 8’i “Katılıyorum”, 5’i “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermiştir. Öğretim elemanları, öğretmen adaylarını kütüphanede görevlendirmenin, onların okuma kültürlerine katkı sağlayacağı konusunda kararsızdırlar. Aynı şekilde “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarında okuma kültürü oluşturacak nitelikte bir içeriğe sahiptir.” ifadesiyle ilgili olarak da öğretim elemanlarının kararsız oldukları görülmektedir. Öğretim elemanlarının 1’i (%3,1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, 12’si (%37,5) “Katılmıyorum”, 6’sı (%18,8) “Kararsızım”, 8’i (%25)

“Katılıyorum”, 5’i (%15,6) “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmiştir. Öğretim elemanlarının bu maddeye katılma oranında eşit bir dağılım söz konusudur. Çocuk edebiyatı dersinin, öğretmen adaylarına okuma kültürü kazandıracak nitelikte olduğunu düşünen öğretim elemanı ile, olmadığını düşünen öğretim elemanının sayısı eşittir. Öğretim elemanlarının 13’ü katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum, 13’ü katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum demiştir. Diğer 6 öğretim elemanı da kararsız oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna göre öğretim elemanları, ders içeriğinin okuma kültürü kazandırmada yeterli olup olmadığı konusunda net bir fikre sahip değildirler. Bunun sebebinin de öğretim elemanlarının ders içeriğiyle ilgili gerekli formasyona sahip olmamalarıyla ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Diğer yandan öğretim elemanları aynı kapsamda yer alan ve çok yakın anlamda olan ifadelerden birine (bkz Tablo 11/15 Madde) yüksek oranda katıldıklarını beyan ederek çocuk edebiyatı ders içeriğinin okuma kültürü oluşturacak nitelikte olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bağlamda öğretim elemanlarının ders içeriği ve okuma kültürü kazandırma konusundaki görüşlerinde tutarsızlık olduğu görülmektedir.

Çocuk edebiyatı dersinin okuma kültürü kazandırmaya olan etkisinin değerlendirildiği anket maddelerine, öğretim elemanları, genel olarak, yüksek oranda katıldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretim elemanları, çocuk edebiyatı dersi aracılığıyla okuma kültürü oluşturmak adına; zorunlu okuma listesi oluşturulmasını, edebi eser incelemesi yaptırılmasını, edebi eserler üzerine yaratıcı ve eleştirel yazma çalışmaları yapılmasını, ders kitabı dışında kitap okutulmasını gerekli görmektedirler. Öğretim elemanları, mevcut ders içeriğinin okuma kültürü oluşturmak konusunda yeterli olup olmadığıyla ilgili maddelere ise kararsız olduklarını yönünde görüş bildirmişlerdir. Çocuk edebiyatı ders içeriği, okuma kültürü oluşturma konusunda yetersiz olsa da öğretim elemanlarının ders içi uygulamalarıyla bu eksikliği telafi etmeleri mümkündür. Ayrıca çocuk edebiyatının temel amacının okuma alışkanlığı ve zevki kazandırmak olduğu düşünülürse öğretmen adayları, öncelikle çocuk edebiyatı alanında yeterli bilgi birikimine ve okuma alışkanlığına sahip oldukları takdirde öğrencilerine bu birikimi kullanarak okuma alışkanlığı kazandırmak için gerekli uygulamaları yapabileceklerdir. Öğretmen adaylarının meslek hayatlarına başladıklarında öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırabilmeleri için öncelikle, çocuğa uygun eserlerle tanışmış ve onları okumuş olmaları gerekir. Bu anlamda, çocuk edebiyatı dersinde öğretmen adaylarına olabildiğince fazla çocuk edebiyatı eseri okutulmalıdır. Kuran ve Ersöz (2009) tarafından, öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan araştırmada; öğrencilerin okuyacağı kitapları dil, imla ve içerik yönünden kontrol ettiğini, yeni yayınları takip ettiğini, sene başında bir okuma listesi hazırladığını, farklı çocuk edebiyatı ürünlerinden örnekler getirdiğini belirten öğretmenlerin sıklıkla yazar adı olarak Ömer Seyfettin ve Kemalettin Tuğcu’yu, eser adı olarak da sıklıkla “Kaşığı”yı belirttikleri görülmüştür. Hatta 5 öğretmen bu soruya, son bir yılda bu tarz bir kitap okumadığı cevabını vermiştir. Bu anlamda, iki araştırmanın sonucu birbirini destekler niteliktedir. Buna göre öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı alanında gerekli bilgiye sahip olmadığı ve çocuk edebiyatı dersinin de bu konuda işlevini yerine getiremediğini söylemek mümkündür. Buna göre öğretim elemanlarının yüksek oranda katıldıkları anket maddelerinde ifade edilen ders içi uygulamalar, ilgili ders sürecine dahil edilerek öğretmen adaylarına okuma kültürü kazandırmak öncelikli amaç olmalıdır.

SONUÇ

Türkçe öğretmenliği programlarında, çocuk edebiyatı dersini okutan öğretim elemanlarının bu derse yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular aracılığıyla ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

1. Öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı ders saati ile ilgili görüşlerinin belirlenmesine yönelik üç anket maddesine katılma oranları arasında bir tutarlılık olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı dersi için uygulama saatini gerekli görmeleri ile dersin yalnızca teorik olmaması yönündeki görüşleri ve YÖK'ün belirlediği uygulama ve teori saatlerinin yetersiz olduğu görüşleri birbirini destekler niteliktedir. Buna göre öğretim elemanları, çocuk edebiyatının mevcut ders saatini yetersiz buldukları gibi dersin yalnızca teorik olarak yürütülmesini de uygun görmemektedirler. Diğer yandan ders içeriğine yönelik üç anket maddesine katılma oranları arasında da tutarlılık söz konusudur. Öğretim elemanları, çocuk edebiyatı alanının kapsadığı bilgiyle YÖK tarafından belirlenen ders içeriğinin uyumlu olmadığı görüşündedirler. Aynı zamanda YÖK tarafından hazırlanan ders içeriğinin yeterli olmadığı ve çocuk edebiyatı temel kavramlarının adlandırılması ve tanımlanmasında sorun olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.
 2. “Çocuk edebiyatı dersinde, ders kitabı dışında kaynak kullanımı gereklidir.” ifadesine, öğretim elemanları %90,7 oranında; “Mevcut çocuk edebiyatı ders kitapları, biçim ve içerik yönleriyle, alanla ilgili ders kitabında bulunması gereken kriterlere uygundur.” ifadesine de %28,1 oranında katılmışlardır. Bu sonuçlara göre öğretim elemanlarının çocuk edebiyatı ders kitaplarının alanla ilgili bilgiye uygunluğu konusunda kararsız kaldıklarını söylemek mümkündür. Ders kitaplarının içeriğine yönelik bu kararsızlığın yanında öğretim elemanları ders sürecinde ek kaynak kullanımını yüksek oranda gerekli görmektedirler.
 3. Öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarına sağladığı kazanımlara yönelik görüşlerinde tutarsız bir tablo gözlemlenmiştir. Öğretim elemanlarının “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuğa uygun kitap belirleyebilme becerisi kazandırır.”, “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarının meslek hayatlarında, öğrencilerine çocuk edebiyatıyla ilgili farkındalık kazandıracak niteliktedir.”, “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuk edebiyatı ürünlerini biçim ve içerik yönünden değerlendirebilme ve doğru ürünleri belirleyebilme yeterliğini kazandıracak niteliktedir.” ifadelerine katılma oranları yüksek düzeydedir. Ancak “Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına “erken çocukluk” ve “çocukluk” dönemlerinin gelişim özelliklerine uygunluk boyutunda bakış açısı kazandıracak niteliktedir.” ifadesine kararsız oldukları yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Diğer taraftan, dersin kazanımlarına yönelik bütün maddelerin özeti olan “Çocuk edebiyatı dersi, ders saati, uygulamalar ve ders içeriği açısından öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında kullanabilecekleri gerekli bilgi ve yeterliğe ulaşmaları açısından yeterlidir.” ifadesine katılmadıkları yönünde görüş bildirerek bu derste öğretmen adaylarının meslek hayatlarında kullanacakları gerekli bilgi ve yeterliliği kazanamadıkları görüşünü desteklediklerini belirtmişlerdir.
- Öğretim elemanları, çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarına çocuğa uygun kitap seçme, biçim ve içerik yönünden çocuğa uygun yapıtları belirleme becerilerini kazandırdığı gibi onlarda çocuk edebiyatı farkındalığı oluşturduğu yönünde görüş bildirirken dersin saati, uygulamaları ve içeriği açısından öğretmen adaylarının meslek hayatlarında kullanabilecekleri bilgi ve yeterliğe ulaşmalarını sağlamadığı yönünde görüş beyan etmişlerdir.
4. Öğretim elemanlarının, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin çocuk edebiyatıyla ilişkisi konusundaki görüşleri; Türkçe ders kitaplarında bulunan metinlerin çocuk edebiyatı çerçevesinde ele alınabilecek nitelikte olmadığı, söz konusu

kitaplarda otantik metinden ziyade amaca uygun hazırlanmış kurgu metinler olduğu yönündedir.

5. Öğretim elemanları, çocuk edebiyatı dersinde öğretmen adaylarına okuma kültürü kazandırmak amacıyla ders kapsamında kitap inceleme çalışmalarının yaptırılması, edebî eserlerin okutulması ve bu eserler ile ilgili yaratıcı ve eleştirel yazma çalışmalarının yaptırılmasını uygun gördükleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Aynı zamanda, öğretim elemanları öğretmen adaylarının çocuk edebiyatıyla ilgili bilimsel toplantılara katılmalarının teşvik edilmesi ve ders kapsamında zorunlu okuma listeleri oluşturulmasının okuma kültürü kazandırmada olumlu etki oluşturacağını düşünmektedirler. Ancak okuma kültürü oluşturma adına öğretmen adaylarının en az iki ay yarı zamanlı olarak, üniversitenin kütüphanesinde görevlendirilmeleri konusunda öğretim elemanlarının farklı fikirler ortaya koyduğu görülmektedir. Ayrıca çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarında okuma kültürü oluşturacak nitelikte bir içeriğe sahip olduğu konusunda da kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Bu dersin, öğretmen adaylarına okuma kültürü kazandıracak nitelikte olduğunu düşünen öğretim elemanlarıyla, olmadığını düşünen öğretim elemanı sayısı eşittir. Öğretim elemanlarının ders içeriğiyle ilgili gerekli formasyona sahip olmamalarının bu şekilde bir sonuç çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Çocuk edebiyatı dersinin okuma kültürü kazandırmaya olan etkisinin değerlendirildiği anket maddelerine, öğretim elemanlarının yüksek oranda katıldıkları görülmektedir. Çocuk edebiyatı dersi aracılığıyla okuma kültürü oluşturmak adına; zorunlu okuma listesi oluşturulmasını, edebî eser incelemesi yaptırılmasını, edebî eserler üzerine yaratıcı ve eleştirel yazma çalışmaları yapılmasını, ders kitabı dışında kitap okutulmasını gerekli görmektedirler. Çocuk edebiyatı dersinin içeriğinin okuma kültürü oluşturmak için yeterli olup olmadığıyla ilgili ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

ÖNERİLER

1. Çocuk edebiyatı öğretimi çok boyutlu olarak ele alınmalı ve planlanmalıdır. Öğretim elemanı, ders içeriği, ders süreci, ders kitabı bütüncül bir anlayışla incelenmeli ve her boyuta yönelik eksiklikler belirlenerek bu eksikliklerin giderilmesine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
2. Dersi yürüten öğretim elemanları çocuk edebiyatı alanında uzmanlaşmış kişilerden seçilmelidir. Çocuk edebiyatı öğretiminin bilimsel temellere dayanması için öncelikle çocuk edebiyatının bir bilim alanı olduğu kabul edilerek üniversitelerde bu alanda akademik eğitim verebilecek uzmanlık alanları kurulmalıdır. Uzmanlık alanlarının kurulmasıyla, çocuk edebiyatı alanında lisansüstü eğitim imkânı sağlanarak alan uzmanları yetiştirilmeli, alanla ilgili akademik çalışmalar teşvik edilmeli ve dolayısıyla çocuk edebiyatı alanıyla ilgili farkındalık oluşturularak çocuk edebiyatının bilimsel bir çalışma alanı olması sağlanmalıdır.
3. Okunan çocuk edebiyatı ürünleri üzerine yaratıcı ve eleştirel yazma çalışmaları yapılarak, bu sahada eser veren şair ve yazarlarla derslerde söyleşiler gerçekleştirilerek söz konusu ders daha etkili ve etkin duruma getirilmelidir.
4. Çocuk edebiyatı derslerinde zorunlu okuma listesi oluşturulması ve bu listede yer alan edebî eserlerin sadece biçim açısından değil içerik açısından da nasıl inceleneceği / tahlil edileceği öğretmen adaylarına öğretilmelidir.
5. Öğretmen adaylarının mesleğe başladıklarında öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırabilmeleri için öncelikle çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına uygun eserleri tanımaları ve okumaları gerekir. Bu anlamda, çocuk edebiyatı dersinde öğretmen adaylarına olabildiğinde fazla çocuk edebiyatı eseri okutulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çıkla, S. (2005, Ağustos-Eylül). Tanzimattan günümüze çocuk edebiyatı ve bazı öneriler. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı* (104-105), 89-107.
- Gültekin, A., Çiftçi, Z., ve Yetim, A. (2011). Üniversitelerde çocuk ve gençlik edebiyatı öğretiminin sorunları. *3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 207-212). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kolaç, E., Demir, T., ve Karadağ, R. (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* (161).
- Kuran Büyükkavas, Ş., & Ersözlü, Z. N. (2009, Haziran). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncüyıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, IV(I), 1-17.
- Maltepe, S. (2009, Haziran). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 398-412.
- Sever, S. (2006). Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır? *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 41-57). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: TUDEM.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2006). Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.

EKLER

Ek 1. ÖĞRETİM ELEMANLARINA YÖNELİK ANKET FORMU

T.C.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

Sayın Öğretim Elemanı,

Bu ölçek, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlanan *Üniversitelerde Çocuk Edebiyatı Öğretiminin Öğretim Elemanı, Ders Kitabı ve Öğrenci Başarı Düzeyine Göre Değerlendirilmesi* adlı doktora tezi için araştırma materyali olarak kullanılacaktır. Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültelerinde çocuk edebiyatı dersi veren öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı ders içeriği, ders saati, ders kitapları, diğer ders materyalleri ve dersin kazanımlarına yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaçla öğretim elemanlarının, çocuk edebiyatı dersine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik bir ölçek aracı geliştirilmiştir. Ölçek aracındaki maddeleri cevaplamanızdan memnuniyet duyacağım.

İlgi ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Yağmur Özge Uğurelli

BÖLÜM 1: Öğretim Elemanlarının Kişisel Bilgi ve Görüşlerine Yönelik Sorular

1. Cinsiyetiniz?

() Kadın () Erkek

2. Görev yaptığınız üniversite, fakülte ve bölüm:

3. Eğitim durumunuz

() Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

4. Akademik unvanınız:

() Prof. Dr. () Öğr. Görv. () Öğr. Görv. Dr.
() Doç. Dr. () Araş. Gör. () Araş. Gör. Dr.
() Yrd. Doç. Dr. () Okutman () Okutman Dr.

5. Lisans, yüksek lisans ve doktora mezun olduğunuz bölümler:

Lisans:

Yüksek Lisans:

Doktora:

6. Çocuk edebiyatı dersini hangi eğitim seviyesinde ders olarak aldınız? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

() Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

7. Çocuk edebiyatı alanında ne tür akademik yayınlarınız mevcuttur? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

() Kitap () Tez () Makale () Bildiri () Diğer

8. “Çocuk Edebiyatı” dersi, eğitim fakültelerinin hangi lisans programları için mutlaka okutulması gereken bir derstir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

() Türkçe Öğretmenliği () Sınıf Öğretmenliği
() İşitme Engelliler Öğretmenliği () Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
() Okul Öncesi Öğretmenliği () Diğer:

9. Çocuk edebiyatı alanındaki akademik yayınlarınızın adını yazınız.
10. Çocuk edebiyatı dersini hangi lisans programlarında ve kaç dönem okuttunuz?
11. Çocuk edebiyatı dersinde temel kaynak olarak hangi yazara/yazarlara ait ders kitabını/kitaplarını kullanıyorsunuz?
12. Çocuk edebiyatı dersinde, ders kitabı dışında kullandığınız kaynakların türlerini ve isimlerini yazınız.
13. Çocuk edebiyatı dersinde, çocuk edebiyatı ürünleri okutuyor musunuz? Okutuyorsanız hangilerini okutuyorsunuz?
14. Çocuk edebiyatı dersinin işlenişinde, ders içeriği, ders planı ve haftalık ders saati arasındaki ilişkiyle ilgili yaşadığınız sorunlarla ilgili bilgi verir misiniz?
15. Çocuk edebiyatı tarihinin ders kapsamında ele alınması konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Bölüm 2: Öğretim Elemanlarının, Çocuk Edebiyatı Dersi ile İlgili Görüşlerine Yönelik Sorular

Bu bölüm, öğretim elemanlarının, lisans eğitiminde verilen çocuk edebiyatı dersi ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen her cümleyi dikkatle okuyup sizin için uygun olan seçeneğe (X) işareti koyarak düşüncelerinizi belirtiniz. Hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum
24. Çocuk edebiyatı alanının kapsadığı bilgiyle YÖK tarafından belirlenen ders içeriği bağdaşmaktadır.					
25. YÖK tarafından hazırlanan ders içeriği yeterlidir.					
26. Çocuk edebiyatı dersinin YÖK tarafından belirlenen ders saati dağılımında, uygulama ve teori kredileri (ders saatleri) genel olarak yeterlidir.					
27. Çocuk edebiyatı dersinin yalnızca teorik açıdan ele alınması uygundur.					
28. Çocuk edebiyatı dersi için uygulama saati gereklidir.					
29. Çocuk edebiyatına yönelik temel kavramların adlandırılması ve tanımlanmasında sorun vardır.					
30. Mevcut çocuk edebiyatı ders kitapları, biçim ve içerik yönleriyle, alanla ilgili ders kitabında bulunması gereken kriterlere uygundur.					
31. Çocuk edebiyatı dersinde, ders kitabı dışında kaynak kullanımı gereklidir.					
32. Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuğa uygun kitap belirleyebilme becerisi kazandırır.					
33. Çocuk edebiyatı dersi, ders saati, uygulamalar ve ders içeriği açısından öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında kullanabilecekleri bilgi ve yeterliğe ulaşmaları açısından yeterlidir.					
34. Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına çocuk edebiyatı ürünlerini biçim ve içerik yönünden değerlendirebilme ve doğru ürünleri belirleyebilme yeterliğini kazandıracak niteliktedir.					
35. Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarına “erken çocukluk” ve “çocukluk” dönemlerinin gelişim özelliklerine uygunluk boyutunda bakış açısı kazandıracak niteliktedir.					
36. Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarının meslek hayatlarında öğrencilerine çocuk edebiyatıyla ilgili farkındalık kazandıracak niteliktedir.					

37. 5-8. sınıfların Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler, çocuk edebiyatı çerçevesinde ele alınabilecek niteliktedir.					
38. Çocuk edebiyatı dersi, öğretmen adaylarında okuma kültürü oluşturacak nitelikte bir içeriğe sahiptir.					
39. Çocuk edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, zorunlu okuma listeleri oluşturulmalıdır.					
40. Çocuk edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, kitap inceleme çalışmaları yaptırılmalıdır.					
41. Çocuk edebiyatı dersinde, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, kitaplar hakkında yaratıcı ve eleştirel yazı yazma çalışmaları yaptırılmalıdır.					
42. Çocuk edebiyatı dersi kapsamında, öğretmen adaylarında okuma kültürünü oluşturmak amacıyla, öğretmen adayları en az iki ay yarı zamanlı olarak, üniversitenin kütüphanesinde görevlendirilmelidir.					
43. Çocuk edebiyatı dersi kapsamında, öğretmen adaylarında okuma kültürü oluşturmak amacıyla, öğretmen adayları, çocuk edebiyatı kapsamında hazırlanan bilimsel toplantılara katılmak konusunda teşvik edilmelidir.					
44. Çocuk edebiyatı dersi kapsamında öğretmen adaylarına, ders kitapları dışında, edebi eserler okutulmalıdır.					
45. Çocuk edebiyatı dersinde, ders kitabı dışında okutulacak edebi eserler, öğretmen adaylarının meslek hayatlarında kullanabilecekleri niteliktedir.					
46. Öğretmen adaylarının meslek hayatlarında öğrencilerine okuma kültürü kazandırmaları ile lisans eğitimi sürecinde aldıkları çocuk edebiyatı dersi arasında ilişki vardır.					